

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie ze skargi J. S.

przy udziale Skarbu Państwa - Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
III AUa 221/22,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 22 lutego 2023 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem
Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. III AUa 221/22
nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu
posiedzenia w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- 3. przyznaje J. S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w
Krakowie kwotę 2000 (dwa tysiące złotych);**
- 4. w pozostałym zakresie skargę oddala;**
- 5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie
na rzecz J. s. kwotę 240 (dwieście czterdzieści złotych) tytułem
zwrotu kosztów postępowania wywołanego skargą.**

UZASADNIENIE

Pismem z 6 grudnia 2022 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego

23 grudnia 2022 r., J. S. (dalej: „skarżąca”) wniosła o:

1. stwierdzenie, że w sprawie o sygn. akt III AUa 221/22, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. zasądzenie na rzecz skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumy pieniężnej w kwocie 20000 zł;
3. zasądzenie do Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, że 26 stycznia 2022 r. (data stempla pocztowego) apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 14 grudnia 2021 r., sygn. akt VII U 2417/21 wniósł Dyrektor Zakładu Emerytalno – Rentowego MSWiA. Następnie 28 stycznia 2022 r. akta sprawy wraz z apelacją zostały przesłane do Sądu Apelacyjnego w Krakowie. W dniu 31 stycznia 2022 r. odbyło się losowanie - przydział w sprawie za pomocą Systemu Losowego Przydziału Spraw w wyniku którego sprawa trafiła do „referatu oczekującego_[...]”. W dniu 4 lutego 2022 r. wydano w niniejszej sprawie zarządzenie dotyczące doręczenia apelacji pełnomocnikowi odwołującej się, które to wykonano 7 lutego 2022 r. Pełnomocnikowi odwołującej się doręczono apelację 9 lutego 2022 r. i pismem z 20 lutego 2022 r. pełnomocnik wniósł odpowiedź na apelację, którą doręczono pozwanemu zarządzeniem z 28 lutego 2022 r. W dniu 19 sierpnia 2022 r. pełnomocnik skarżącej wystosował pismo, w którym wniósł o podjęcie przez Sąd Apelacyjny w Krakowie niezwłocznych działań zmierzających do rozpoznania apelacji pozwanego na posiedzeniu niejawnym. Pismem z 23 sierpnia 2022 r. odwołująca osobiście złożyła wniosek o przyspieszenie rozpoznania jej sprawy do Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Wskutek niniejszych pism Przewodniczący Wydziału wydał 23 sierpnia 2022 r. zarządzenie o rozpoznaniu sprawy poza kolejnością wpływu. Jednakże w terminie złożenia niniejszej skargi nie podjęto żadnych działań zmierzających do rozpoznania apelacji pozwanego.

W odpowiedzi na skargę z 16 grudnia 2022 r. Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wniósł o jej oddalenie, a w przypadku jej uznania – o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

W uzasadnieniu Prezes Sądu Apelacyjnego wskazał, że rozpoznawanie spraw zgodnie z zasadą kolejności wpływu oznacza, że terminy rozpraw (lub posiedzeń niejawnych, na których rozpoznaje się apelacje) wyznaczane są w pierwszej kolejności dla spraw o „najstarszych” sygnaturach. W referatach sędziów nadal oczekują na terminy rozpraw sprawy, które wpłynęły w II połowie 2018 r. Terminy wyznaczanych rozpraw wynikają z liczby spraw wpływających do Wydziału w ostatnich latach oraz obsady kadrowej (liczne odejścia w stan spoczynku sędziów i nieobsadzanie zwolnionych stanowisk). W konsekwencji, w związku z wakatami w Wydziale (obecnie 7 wakatów) spowodowanymi przejściem sędziów w stan spoczynku oraz stałym wpływem spraw, rosną zaległości i wydłużają się terminy rozpoznawania spraw, które wynoszą obecnie ok. 36 miesięcy. Na dzień 15 grudnia 2022 r. pozostało do rozpoznania 5775 spraw wszystkich kategorii (z wyłączeniem WSCP i WSCU), które podlegają rozdysponowaniu pomiędzy ośmiu sędziów. Ponadto wskazać należy, że niniejsza sprawa nie należy do kategorii spraw pilnych, rozpoznawanych w pierwszej kolejności, do których należą sprawy o przyznanie emerytury i renty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: „u.s.p.p.”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Po dokonanej na potrzeby rozpoznania niniejszej skargi analizie akt sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 221/22,

Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w tej sprawie doszło do przewlekłości postępowania.

Jak wynika z akt przedmiotowej sprawy, od momentu złożenia przez organ rentowy apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 14 grudnia 2021 r., sygn. akt VII U 2417/21 – co nastąpiło 26 stycznia 2022 r. – akta wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 28 stycznia 2022 r. W dniu 31 stycznia 2022 r. przydzielono sprawę do referatu oczekującego. W dniu 4 lutego 2022 r. wydano w niniejszej sprawie zarządzenie dotyczące doręczenia apelacji pełnomocnikowi odwołującej się, które to wykonano 7 lutego 2022 r. Pełnomocnikowi odwołującej się doręczono apelację 9 lutego 2022 r. i pismem z 20 lutego 2022 r. pełnomocnik wniósł odpowiedź na apelację, którą doręczono pozwanemu zarządzeniem z 28 lutego 2022 r. Począwszy od tej daty Sąd Apelacyjny w Krakowie nie podjął żadnych innych czynności w sprawie.

Trwająca tak długo bezczynność sądu orzekającego w sprawie – w szczególności biorąc pod uwagę fakt, że wymagane na danym etapie postępowania czynności, sprowadzające się do wydania zarządzenia o wyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej, były czynnościami czysto technicznymi – uzasadnia stwierdzenie, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 221/22 nastąpiła przewlekłość. Jakkolwiek bowiem kilku, czy nawet kilkunastomiesięczny okres wyczekiwania na termin rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie, to jednak za nieuzasadnione uznać trzeba zwleknięcie z wyznaczeniem terminu rozprawy przez okres niemal roku, jak to miało miejsce w omawianym przypadku. W realiach niniejszej sprawy tego rodzaju stwierdzenie jest uzasadnione także ze względu na wspomnianą już okoliczność, że czynności, które Sąd Apelacyjny w Krakowie powinien był powziąć, sprowadzały się do wydania zarządzenia – a zatem orzeczenia o charakterze formalnym, a nie merytorycznym – o wyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej.

Wobec powyższego należało stwierdzić, że w niniejszym przypadku doszło do przewlekłości postępowania – polegającej na braku podjęcia czynności

zmierzających do wyznaczenia rozprawy apelacyjnej, który to stan utrzymywał się dłużej niż to konieczne.

Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę na podnoszoną w odpowiedzi na skargę kwestię pogarszającej się sytuacji kadrowej Sądu Apelacyjnego w Krakowie oraz związanego z tym zwiększającego się obciążenia poszczególnych sędziów w tym Sądzie orzekających. W tym aspekcie nie sposób przypisać winy w powstaniu przewlekłości postępowania wyłącznie składowi orzekającemu Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie. Wskazywane braki kadrowe wynikają bowiem ze złej organizacji wymiaru sprawiedliwości na poziomie ogólnokrajowym, ponieważ to na władzach państwowych spoczywa obowiązek należytego zorganizowania funkcjonowania władzy sądowniczej. Rzeczpospolita Polska ma, wypływający z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284 ze zm.), obowiązek takiego organizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podołać rozstrzygnięciu spraw sądowych w rozsądnych terminach (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 lipca 2005 r., III SPP 121/05; z 16 stycznia 2018 r., III SPP 57/17).

Niemniej jednak powołane okoliczności są całkowicie niezależne od stronnictwa toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie postępowania, a zwłaszcza od skarżącej, która swoim zachowaniem w żaden sposób nie przyczyniła się do wydłużenia czasu jego trwania, co więcej skarżąca dążyła do przyspieszenia rozpoznania jej sprawy (wniosek z 23 sierpnia 2022 r.). Na skutek podjętego działania uzyskała ona wprawdzie decyzję o rozpoznaniu sprawy poza kolejnością wpływu (23 sierpnia 2022 r.), jednak nie doprowadziło to do rozstrzygnięcia sprawy, a Sąd Apelacyjny w Krakowie pomimo uznania pilności sprawy nie wyznaczył nawet terminu rozpoznania apelacji pozwanego. Z tych względów Sąd Najwyższy z urzędu - na podstawie art. 12 ust. 3 u.s.p.p. – zalecił wyznaczenie terminu posiedzenia w sprawie w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt sprawy.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 zd. 1 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2000 zł do 20 000 zł.

W ocenie Sądu Najwyższego żądana przez skarżącą kwota 20000 zł jest nieadekwatna – w szczególności biorąc pod uwagę treść art. 12 ust. 4 zd. 2 u.s.p.p., zgodnie z którym bazowa wysokość sumy pieniężnej, przyznawanej od Skarbu Państwa, wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego postępowania, a także okoliczność, że skarżąca nie wykazała, aby sprawa miała dla niej szczególne znaczenie (art. 12 ust. 4 zd. 3 u.s.p.p.). Biorąc to pod uwagę, Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącej sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł – w pozostałym zakresie oddalając skargę.

O kosztach postępowania, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika skarżącej, będącego adwokatem, ustalone stosowanie do § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800 z późn. zm.) na kwotę 240 zł, orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p.